

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Кафедра місцевого самоврядування та розвитку територій

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»

для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування»

*освітньо-професійна програма «Державне управління та місцеве
самоврядування»*

*освітньо-професійна програма «Публічне управління сферою охорони
здоров'я»*

Затверджено

на засіданні кафедри

місцевого самоврядування та
розвитку територій

Протокол № 1 від 29.09. 2024 р.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Публічна служба» для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування / Укл. . – Одеса: Одеська політехніка, 2024.– 12 с.

Укладачі:

Іжа Микола Михайлович, д. політ. н., професор

Клименко Анастасія Сергіївна, доктор філософії з
з публічного управління та адміністрування

Пахомова Тетяна Іванівна, д. н. дер. упер., професор

Якубовський Олексій Петрович, к. міст. н., професор

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Публічна служба» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування освітньо-професійної програми «Державне управління та місцеве самоврядування».

ЗМІСТ

ВСТУП

4

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯ

5

Заняття 1. Публічна служба, її ознаки та моделі
6

Заняття 2. Державна служба як вид публічної служби
6

Заняття 3. Поняття публічного службовця та його правовий статус
6

Заняття 4. Проходження публічної служби
7

Заняття 5. Сучасні персонал – технології управління персоналом в умовах цифровізації публічної служби
7

Заняття 6. Ділове спілкування в управлінській діяльності
7

Заняття 7. Керівник на публічній службі та його соціально – етичний портрет
8

Для заочної форми здобуття освіти

Заняття 1. Публічна служба, її ознаки та моделі
8

Заняття 2. Сучасні персонал – технології управління персоналом публічної служби
9

Заняття 3. Керівник на публічній службі та його соціально – етичний портрет
9

Список рекомендованої літератури

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Публічна служба» є формування у здобувачів теоретичних знань щодо побудови та функціонування системи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, інших видів публічної служби, вмінь та навичок, а також компетентностей щодо використання опанованих знань у практичній діяльності органів публічної адміністрації задля розв'язування складних сучасних завдань і проблем у сфері державного управління та місцевого самоврядування на вищому, центральному, регіональному та місцевому рівнях з урахуванням процесів правового режиму воєнного стану та реформ в період повоєнної розбудови країни.

Досягненню мети навчальної дисципліни сприятиме:

- надання студентам системних знань щодо теорій, основних понять, стандартів, принципів та норм публічної служби; формування розуміння організаційно – правового забезпечення публічної служби, нормативно – правових актів, що її регламентують, запобігання корупції та видів дисциплінарної відповідальності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;
- розвиток практичних навичок та професійних вмінь вирішення завдань організації діяльності публічних службовців для реалізації державної, регіональної та місцевої політики щодо сталого розвитку держави та регіонів, забезпечення на високому професійному рівні захисту прав та інтересів громадян;
- визначення цінностей та основних етичних принципів публічної служби, її етичної інфраструктури;
- опрацювання принципів, методів підбору, мотивації та оцінювання персоналу, проведення кадрового аудиту, використання механізмів формування та взаємодії команд в контексті проблем цифровізації публічної служби.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Метою виконання практичних занять є засвоєння та поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Державне управління та місцеве самоврядування», які вони отримали під час вивчення дисципліни «Публічна служба», формування здатності застосовувати ці знання при вирішенні актуальних практичних завдань у сфері публічної служби.

Основними завданнями практичних занять з дисципліни «Публічна служба» є закріплення та розширення теоретичних знань та опанування практичних навичок що сприяють підвищенню ефективності та результативності функціонування та розвитку органів публічної влади в сучасних умовах.

Підготовка до практичних занять полягає у закріпленні теоретичних питань, які були викладені на лекціях та отримані під час самостійної роботи шляхом виконання завдань практичного спрямування, що формують, зазначені у програмі навчальної дисципліни, результати навчання.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти закріплюють знання щодо головних понять філософії науки і техніки та навчаються володіти ними при обговоренні відповідної проблематики у форматі дискусії, круглих столів, кейсів, групових проектів та інших активних методів навчання. В процесі аудиторної та самостійної роботи використовуються інструменти *Google Workspase for Edukation* (таблиці, презентації, форми, документи, сайти тощо).

ТЕМИ І ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1. Публічна служба, її ознаки та моделі.

Мета заняття: Опанування теоретичних засад функціонування та розвитку публічної служби та підходів до визначення поняття «публічна служба», враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

Завдання для обговорення:

1. Розкрийте основні підходи до розгляду сутності та змісту поняття «публічна служба» (сутність поняття, ознаки, функції).
2. Проаналізуйте завдання публічної служби України.
3. Порівняйте характеристики сучасних моделей публічної служби в світі :
 - a) особливості «відкритої» моделі державної служби (США, Велика Британія);
 - b) характеристика «закритої» моделі державної служби (Європа);
 - c) характеристика меритократичної моделі публічної служби;
 - d) формування моделі публічної служби в Україні.
4. Аргументуйте та надайте пропозиції щодо вирішення проблем системи публічної служби в умовах правового режиму воєнного стану. Обговорення питань в умовах роботи в малих групах.

Практичне заняття № 2. Державна служба як вид публічної служби.

Мета заняття: Вивчення загальних характеристик системи державної служби та її елементів; характеристики видів державної служби, аналіз системи управління державною службою в Україні.

Завдання для обговорення:

1. Охарактеризуйте сутність та зміст поняття «державна служба».
 2. Проаналізуйте принципи та методи в управлінні державною службою.
 3. Розгляньте систему суб'єктів управління державною службою.
 4. Надайте характеристик основним видам державної служби.
 5. Розгляньте вітчизняну модель державної служби: її переваги та недоліки.
- Обговорення питань в умовах роботи в малих групах.

Практичне заняття № 3. Поняття публічного службовця та його правовий статус.

Мета заняття: Опанування знань щодо характеристик, функцій, прав та обов'язків публічного службовця як основного елемента системи публічної служби.

Завдання для обговорення:

1. Розкрийте сутність та зміст понять «державний службовець» та «правовий статус державного службовця».
2. Охарактеризуйте основні функції державного службовця.

3. Розгляньте види посад в системі державної служби України, їх особливості.

4. Надайте пропозиції щодо вдосконалення правового статусу державного службовця.

Обговорення відповідей у форматі круглого столу.

Практичне заняття № 4. Проходження публічної служби.

Мета заняття: Вивчення кадрових процесів в системі публічної служби, проблем та технологій конкурсного добору на публічну службу, опанування механізмів розробки технологій розвитку кар'єри в органах публічної влади.

Завдання для обговорення:

Охарактеризуйте сучасні вимоги до вступу на державну службу в Україні.

1. Проаналізуйте порядок проведення конкурсів на зайняття вакантної посади державної служби.
2. Розкрийте порядок призначення на посаду державної служби.
3. Проаналізуйте нормативно-правове забезпечення проходження державної служби.
4. Охарактеризуйте сучасні підстави для припинення державної служби.
5. Порівняйте категорії посад державних службовців.
6. Аргументуйте найбільш актуальні технології просування державного службовця по службі.

Обговорення відповідей у форматі круглого столу.

Практичне заняття № 5. Сучасні персонал – технології управління персоналом публічної служби в умовах цифровізації публічної служби.

Мета заняття: Опанування технологій управління персоналом в системі публічної служби, вивчення інноваційних сучасних технологій управління персоналом в системі публічної служби, зарубіжного досвіду управління персоналом в системі публічної служби та можливості його адаптації до умов України в контексті цифровізації функціонування органів публічної влади (технології блокчейн, інструменти формування цифрової довіри тощо).

Завдання для обговорення:

1. Проаналізуйте найбільш ефективні технології управління персоналом в системі публічної служби.
2. Аргументуйте необхідність використання інструментів цифровізації в управлінні персоналом в органах публічної влади.
3. Надайте приклади використання персонал-технологій в системі органів публічної влади в Україні та світі.

Обговорення виступів у форматі дискусії.

Практичне заняття № 6. Ділове спілкування в управлінській діяльності.

Мета заняття: Опанування сучасних інструментів та методів ділового спілкування в системі публічної служби, визначення ролі ділового спілкування в діяльності керівника.

Завдання для обговорення:

1. Розкрийте сутність та зміст основних інструментів ділового спілкування в системі публічної служби.
2. Аргументуйте власне бачення найбільш ефективних інструментів ділового слухання.
3. Вкажіть на ефективні технології публічного виступу.
4. Проаналізуйте технології виходу з конфліктних ситуацій в міжособистісному діловому спілкуванні.

Обговорення завдань у форматі кейсу.

Практичне заняття № 7. Керівник на публічній службі та його соціально – етичний портрет.

Мета заняття: Вивчення ролі керівника в реалізації норм етики та етикету, етичних кодексів, організаційної культури, а також сучасних функцій керівника, його особистих якостей, які впливають на формування соціально-етичного портрету керівника на публічній службі та розуміння ключових характеристик, які підвищують ефективність його діяльності та моральний авторитет.

Завдання для обговорення:

1. Розкрийте сутність понять «керівник» та «лідер» в системі публічної служби.
2. Надайте інтерпретацію ключових (на вашу думку) характеристик керівника в системі публічної служби.
3. Аргументуйте необхідність використання норм етики у професійній діяльності в системі публічної служби.
4. Наведіть приклади соціально-етичного портрету керівника в системі публічної служби.

Обговорення відповідей з аналізом розбіжностей та спільних позицій.

Для заочної форми здобуття освіти

Практичне заняття №1. Публічна служба, її ознаки та моделі.

Мета заняття: Аналіз ключових аспектів публічної служби, її ознак і моделей у контексті сучасних умов в Україні, зокрема в умовах воєнного стану та в період післявоєнного відновлення.

Завдання для обговорення:

1. Надайте інтерпретацію сутності та змісту поняття «публічна служба», охарактеризуйте етапи виникнення та розвиток публічної служби в Україні.
2. Проаналізуйте принципи, цілі, завдання та функції публічної служби.
3. Порівняйте моделі публічної служби, та розкрийте їх класифікацію.
4. Розкрийте особливості моделі публічної служби в сучасній Україні та напрями її реформування і розвитку.

Обговорення відповідей відбувається у форматі групової дискусії.

Під час обговорення питань практичного заняття, важливо зосередити увагу на створенні авторитетної вітчизняної публічної служби, функціонування якої зумовлює якість державного управління. В ході дискусії бажано узагальнити

різні підходи до розуміння сутності поняття «публічна служба», визначити ключові напрями її реформування в Україні з метою наближення до сучасного рівня розвинутих країн.

Практичне заняття №2. Сучасні персонал-технології управління персоналом в умовах цифровізації публічної служби.

Мета заняття: Розуміння та опанування сучасних технологій управління персоналом в умовах цифровізації публічної служби; вивчення зарубіжного досвіду управління персоналом в системі публічної служби та його адаптація до умов України.

Завдання для обговорення:

1. Визначте сутність та функції управління персоналом у сфері публічної служби.
2. Яким чином вивчається та визначається потреба в забезпеченні органів публічної влади професійними службовцями з урахуванням стратегії розвитку територій (регіон, район, територіальна громада).
3. Використання сучасних персонал-технологій в реалізації повноважень служб управління персоналом в умовах цифровізації публічної служби.
4. Наведіть приклади зарубіжного досвіду управління персоналом, який доцільно адаптувати до сучасних умов.

Заняття проходять у формі круглого столу.

Під час обговорення питань «круглого столу» особливу увагу слід зробити на аналізі і оцінці ефективності роботи служб управління персоналом. В якій мірі вони використовують нові функції, покладені на них законом «Про державну службу» зокрема, в частині здійснення ними аналітичної роботи, прогнозування розвитку персоналу, заохочення працівників до кар'єрного зростання.

Практичне заняття №3. Керівник на публічній службі та його соціально – етичний портрет.

Мета заняття: полягає у вивченні соціально-етичних аспектів діяльності керівника на публічній службі та формуванні розуміння ключових характеристик, які впливають на ефективність та його моральний авторитет.

Завдання для обговорення:

1. Керівник органу публічної влади, його функції та повноваження.
2. Компетентності та особисті якості керівника, їх значення для побудови оптимальних відносин з персоналом.
3. Службова етика керівника та роль в гармонізації відносин між співробітниками.

Обговорення виступів у форматі дискусії.

При обговоренні питань практичного заняття, важливо зосередити увагу слухачів на стратегічному шляху розвитку установи, формуванню у співробітників інноваційного мислення, таких професійних знань та уявлень на які буде попит у майбутньому.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біла-Тіунова Л. Р. Державна служба України. Загальна частина: навч. посіб. 2020. 511 с.
2. Битяк Ю. П. Публічна служба : посіб. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2018. 260 с.
3. Круп'як Л. Б. Організація діяльності державного службовця: навч. посібник. Тернопіль: Крок. 2015. 243 с.
4. Іжа Микола, Мельник Володимир Особливості управління людськими ресурсами державної служби в умовах кризи. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ. Вип. 2(83). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. С. 118-125.
5. М. Іжа, О. Голинська, І. Матвєєнко Підготовка кадрів місцевого самоврядування в Україні: нові виклики та перспективи. Актуальні проблеми державного управління № 1(82). 2021. С. 10-19.
6. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Кондор, 2018. 312 с.
7. Організація діяльності державного службовця / М. Канавець, Ю. Лихач, А. Кукул, В. Дівак, І. Рошин, О. Бутенко. К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. 320 с.
8. Онуфрієнко О. Підходи до класифікації моделей організації державної служби: порівняльний аналіз. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2016. Вип. 2. С.155-160.
9. Орлів М. С. Підвищення кваліфікації керівних кадрів органів влади: механізми формування сучасної моделі : монографія. Київ–Івано-Франківськ : «Лілея НВ», 2018. 300 с.
10. Публічна служба : навч. посіб. 2-ге вид. Дніпро : ГРАНІ. 2019 . 384 с.
11. Публічна служба : навч.-метод. посібник для самост. роботи та практ. занять . Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2016. 49 с.
12. Управління персоналом в умовах децентралізації / За заг. ред. В. М. Олуйка. К., 2018. 504 с.
13. Управління персоналом в публічній службі: терміни, поняття, афоризми, бібліографія: словник-довідник. за заг.ред. О.П. Якубовського. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 196 с.
14. Якубовський О.П. Регіональна кадрова політика в умовах децентралізації влади. Монографія: Децентралізація влади в Україні: гуманітарний та соціально-політичний аспекти. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. С. 119–133.
15. Izha, M., Pakhomova, T., Shpak, Y., Bondarenko, O., Yevstiunina, Y. (2024)

State management of natural resources in the system of national safety and environmental protection. International Journal of Sustainable Development and Planning, Vol. 19, No. 1, pp. 301-308. URL: <https://doi.org/10.18280/ijstdp.190128>

16. Нормативно-правові акти:

- Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- Деякі питання реформування державного управління України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#T>
- Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-%D0%BF#n18>
- Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
- Про затвердження Методичних рекомендацій щодо окремих питань визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій "Б" і "В", та підготовки умов проведення конкурсу : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 15.01.2021 р. № 4-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0004859-21#>
- Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700 - VII. Голос України. 2014. 25 жовт. С. 32-39
- Державна служба в умовах війни: добірка корисної інформації (розділ постійно оновлюється). Офіційний вебсайт Національного агентства з питань державної служби. URL: <https://nads.gov.ua/news/derzhavna-sluzhba-v-umovahvijni-dobirka-korisnoyi-informaciyi>
- Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2016-%D0%BF#n9>
- Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 500. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-%D0%BF#Text>
- 20. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та

- депутатів місцевих рад: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 106. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text)
- 21. Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 26.11.2019 р. № 211-19. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0005-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0005-20#Text)
 - Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#n10](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#n10)
 - Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. № 640. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#)
 - Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 48. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16#n13](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16#n13)
 - Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії “А” : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-%D0%BF#n9](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-%D0%BF#n9)
 - Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. №47. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16#n13](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16#n13)
 - Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2136. [URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text)
 - Про службу в органах місцевого самоврядування [URL: Про службу в органах місцево... | від 02.05.2023 № 3077-IX \(rada.gov.ua\)](#)